

ГЕОГРАФИЯТА В БАЛКАНСКАТА ПОЛИТИКА НА РУМЪНИЯ

GEOGRAPHY IN THE BALKAN POLICY OF ROMANIA

The article analyzes the historical and geographical origin of Romania. From a geopolitical perspective the behaviour of the state is examined regarding the processes of territorial expansion. The current electoral count is analyzed and on the basis of the election results a comparative analysis of the political situation is made.

Key words: political and geographical aspects, historical process, electoral geography

Геополитическите претенции на балканските държави винаги са свързани с изначалния спор за техните граници (политически, романтични, духовни, сънувани). Напоследък той се прехвърля върху държавните територии, аргументиращи несъгласието си да принадлежат на региона – Словения, Хърватия, че и Румъния. Първите се определят като централноевропейски, изпадайки в историческа амнезия и откъсвайки от държавническата си биография бремето „Балкани”. Втората експлоатира своя балкански образ тогава, когато е целесъобразно. И присъства на балканското театрално представление не като актьор, а като театрален критик. Това бе експонирано от френския географ Жак Ансел (Ancel 1936), легитимиращ Румъния като държава на полуострова, инфилтрирала специфичния континентален аромат.

„Благоприятното географско положение” на Балканите, и в частност на България, е учебникарско клише. Няма благоприятно положение, ако моментът за експлоатирането му е неблагоприятен. Валоризацията му има както обективен, така и субективен сегмент. Въпрос на светоусещане и изученост е те да бъдат консумирани адекватно.

Претовареността на Балканския полуостров с конфликти и подозрително напрежение, колкото и парадоксално да звучи, стимулира стремежа към взаимна социо-културна обвързаност и уважение. Това, струва ни се, никак не е малко. Там съзираме рационалното зрънце за балкански просперитет.

Ще ни се да отбележим, че геополитическите предизвикателства, стимулиращи агресивното народностно тежнение, имат своя оправдан генезис. На Балканите

той е закодиран в засебената самовглъбеност на поведението. И в онова очакване, чието начало никой не знае. Както и края му.

Обществените отношения на Балканите не са еднопластови. Не може да се обрисуват текстово. Няма такъв филм!

Нима унгарецът от Трансилвания ще каже „добър ден” на румънския си „сънародник”? Никога! Тогава какво ни остава? Безнадеждно печалният стон от лежерно-еклектичния ек на романтичната носталгия? Или тихата напоителна тишина на безвремието?

* * *

Разположена в северната част на Балканския полуостров, Румъния е едновременно и балканска, и типична „преходна” държава – един факт, който винаги е носил дивиденди от стопански и геополитически характер. Непосредственият допир до държави от Централна и Източна Европа предопределя както икономическото, така и политическото поведение на румънския правителствен елит. Той се крепи и на обстоятелството, че измежду всички балкански страни Румъния притежава най-голям природно-ресурсен и демографски потенциал. Той е формиран, съхраняван и настойчиво подобряван с годините благодарение на активното експлоатиране на румънското националистическо чувство, което винаги, щом обстоятелствата налагат, е било обличано в одеждите на необходим исторически дълг. Този дълг от Херодот до Илиеску е бил нещо като постулат за Румъния, устояла на малцинствата благодарение на системно налаганата от Чаушеску политическа линия на утвърждаване на „единна национална държава”.

Освен конкретните исторически, политически, икономически и културни състояния в дадената държава, върху положението и стремежите на отделните малцинства непрекъснато влияят броят на националното малцинство, неговата териториална концентрация и непосредствената граница със страната-майка. Очевидно е, че колкото едно малцинство е по-многочислено и представлява значителна част от общия брой на населението на дадена страна, толкова нейните възможности за постигането на малцинствените амбиции за по-висок статут са по-големи. По-голямата концентрация на малцинството на една територия създава възможност за неговото масово организиране, за по-голяма степен на културна автономия, а в комбинация с други елементи, най-вече политическата ситуация в дадената страна, и за териториална политическа автономия (Гречич, Стойчевич 1995). Освен това не много рядко многочисленото териториално концентрирано малцинство, което същевременно граничи със страната-майка, в политически нестабилни времена показва тенденции към сепаратизъм. От друга страна, малочислените и териториално разпръснати малцинства, без значение на конкретното историческо наследство, политическата, икономическата и културната ситуация единствено поради този факт са ограничени в реализирането на своя малцинствен статут.

Чаушеску вече го няма, а и след разпадането на Югославия не са малко европейските политици, които се опасяваха, че Румъния (в частност Трансилвания) би могла да стане сцена на не по-малко кървав и разрушителен етнически конфликт. За унгарците и румънците това е оспорвана от векове територия, ябълка на раздора и арена на дълго практикувания от тях „спорт“ – разделяне и властване над тези земи. Че тревожните предположения можеха да се сбъднат, напомнят събитията от март 1990 г. в гр. Търгу Муреш. Оттогава на всеки унгарски празник по сградите от града, а също в Клуж и Меркуря Чук, могат да се видят унгарски знамена.

Причината за всички нещастия е историята, би казал някой по-акуратен наблюдател на развитието на Румъния. За румънците Херодот е „баща на историята“ и то много повече, отколкото за хуманистите във всички останали страни. В своето описание на похода на персите срещу скитите (514 г. пр. Хр.) той е „открил“ тракийското племе на гетите на север от Дунав и румънците считат гетите за свои прадеди.

Въпросът на въпросите в румънско-унгарския спор за Трансилвания е кой е стъпил първи в земята отгатак Карпатите. Румънската теория за континуитета „откроява“ два периода на най-голям разцвет на „гетадаките“. Първият е свързан с името на Бурбиста (I в. пр. Хр.), а вторият – с Децебал (87–106 г.). Дотогава, а и след това, ромеите са владеели земите чак до северните райони на Балканите. Според историците в Букурещ румънският език и нация са се формирали през 170-те години латинско владичество на север от Дунав – периодът между завземането на Дакия от император Траян и изтеглянето на латинското население по времето на император Аврелиан.

Според унгарците (позовавайки се на емиграционната теория на австрийския историк Руперт Рьослер) румънската народност, чиято латинска основа е безспорна, не би могла да се формира за толкова кратък период. Между аврелиевото изтегляне (275 г.) и нахлуването на унгарците (895 г.) земите на север от Дунав са населявани от славяни, българи, готи, гепиди, лонгобарди, авари. Не и от румънци, твърдят унгарските историци. Според тях теорията за „дако-римското присъствие“ в Трансилвания е само оправдание за късните румънски претенции към областта като наследство от „латинските прародители“. Те твърдят, че истинската родина на днешните румънци е на юг от Дунав в земите на днешна Албания и Македония, където римското владичество е било по-продължително (Петков 1993).

Независимо от противоречията помежду им, двете групи учени са единодушни относно един въпрос – че към средата на XIV в. земите от двете страни на Карпатите са плътно заселени с власи. Това обстоятелство (съвсем закономерно) довежда до появата в началото на XIV в. на първата румънска държава – Воеводство Влахия. През 1359 г. възниква и второто румънско държавно образувание – Воеводство Молдова.

В резултат на разселването на влашкото (румънското) население в Югоизточна Европа няколко местни историко-географски области (Влахия, Молдова,

Трансилвания, Банат, Марамуреш, Кришана, Бесарабия, Буковина и Добруджа) придобиват предимно румънски етнически облик. Трябва обаче да се подчертае, че в тях се запазват и компактни маси нерумънци – германци в Западен Банат и Южна Трансилвания, унгарци в Северна Трансилвания и Марамуреш, сърби в Западен Банат, украинци в Северна Буковина и Южна Бесарабия, българи в Южна Бесарабия, Северна и Южна Добруджа и придунавските части на Влахия, турци в Северна и Южна Добруджа, татари в Северна Добруджа и руси-липованци в Дунавската делта. През XIX–XX в. по-голямата част от тях се изселват, но и до днес в Румъния съществуват райони с преобладаващо унгарско и немско население.

Днес по-голямата част от румънските области (с изключение на Северна Бесарабия) се намират в пределите на Румъния.

Съвременната румънска етническа територия в Югоизточна Европа (без нерумънските части на Банат, Буковина, Бесарабия и Добруджа) заема около 260 хил. кв. км. Ако тази стойност се съпостави със съвременната площ на Румъния (237,5 хил. кв. км), неизменно ще се установи, че (като цяло) обединението на всички румънски земи в рамките на една държава е протекло успешно (Йорданов 2004).

В общи линии е очевидно, че Румъния е наследник на средновековните държави Влахия и Молдова. Първата възниква в резултат от борбата на румънското население срещу домогванията на Унгария. Унгарската заплаха консолидира мунтенските румънци и около 1310 г. те създават своя собствена държава – Воеводство Влахия, обхващаща земите между Южните Карпати, р. Олт и р. Дунав.

Другата румънска средновековна държава, Воеводство Молдова, възниква на територията между Източните Карпати и р. Прут.

Без да се спираме подробно върху историческите процеси и политико-географските трансформации на съставните части на днешна Румъния, следва да отбележим динамиката на политическите процеси, довели до прекрояване на граници, появата и изчезването на съседи, съперници и приятели (временни, разбира се).

Поради разногласията между Великите сили проблемът с обединението на Влахия и Молдова дълго време стои неразрешен. По силата на Парижкия мирен договор от 1856 г. княжествата са поставени под колективния протекторат на всички велики държави, а Русия отстъпва Южна Бесарабия на Молдова. Създадената специална комисия по въпроса за обединението се изказва в полза на румънската кауза. През 1858 г. е подписана специална конвенция, провъзгласяваща създаването на новата държава Съединени княжества Влахия и Молдова – две съставни части със значителна вътрешна автономия (със собствени князе и институции). Този половинчат акт не издържа на надеждите за обединение и приключва с действително обединение, когато Александру Йон Куза е избран за общ управляващ на двете княжества през 1859 г. и е одобрен от Великите сили на конференция в Цариград през 1861 г.

През 1878 г. новосъздадената държава получава от Турция голяма част от Добруджа според Берлинския договор. Същевременно Южна Бесарабия е прехвърлена на Русия. И всичко това е достатъчен повод да се празнува не само основаването на държавата Румъния, но и възстановяването на империята на даките.

Ражда се доктрината “Независима Велика Румъния”. Върхна точка на нейната реализация е 1 декември 1918 г., когато Народното събрание на Буковина в гр. Чернъуц (Черновци) гласува за присъединяване на цялата област на Румъния (независимо от факта, че населяващите я украинци обявяват присъединяването си към Съветска Украйна). Подобно решение взема на 1 декември с.г. Великото народно събрание на румънците от Трансилвания и Унгария, заседаващо в гр. Алба Юлия. По този начин към Румъния доброволно се присъединяват областите Буковина, Трансилвания, Марамуреш, Кришана и Източен Банат. На 24 декември 1918 г. румънският крал Фердинанд I (1914–1927 г.) издава специален декрет, утвърждаващ обединението на всички румънски земи в рамките на Румъния. Така фактически е реализирана вековната румънска мечта всички румънци да живеят в границите на една национална държава.

През вековете румънското население непрекъснато се увеличава, а заедно с това растат и апетитите му за национално самоопределение и териториално разрастване. През 1913 г. България трябва да отстъпи и Южна Добруджа, а след Първата световна война към Румъния са присъединени Трансилвания (Зибенбюрген), една част от Банат (Унгария) и Бесарабия. Румънската територия се увеличава поне два пъти, а населението – почти три пъти. Създава се една държава, в която живеят над 2 млн. унгарци и около 800 хил. германци. Сред тях са и банатските шваби, саксонците от Трансилвания и австрийците от Горна Австрия, които се изселват от тези райони поради религиозни причини и търсят нова родина в крайните райони на монархията.

Унгарското малцинство не се примирява с промяната и предизвиква Виенския договор от 1940 г., с който Германия и Италия налагат на Румъния да върне на Унгария Северозападна Трансилвания. По силата на този договор трябва да се осъществи размяна на население, която обаче не е извършена. Жестокостите от двете страни на границата не са прекъснати и през войната, въпреки съюзническия статус на Румъния и Унгария. Годината 1940 е една от най-неблагодарните за румънската дипломация. Тя не успява да предотврати връщането на Бесарабия и Северна Буковина на Съветския съюз и Южна Добруджа на България. Но още на следващата година Румъния разширява държавната си територия с Бесарабия, Транснистрия и част от Украйна, а през есента на 1944 г. Букурещ изневерява на бившите си съюзници от Оста и с помощта на съветската армия завзема Северозападна Трансилвания. Присъединяването на Бесарабия към Съветската Молдавска Република през 1945 г. не помрачава всеобщото задоволство от решенията на Парижкия мирен договор (от 1947 г.), оставил цяла Трансилвания на Румъния.

Политиката на „свободно откупуване“ между Германия и режима на Чаушеску “намали” броя на немскоговорещите стотици пъти. А динамичните исторически събития предопределиха една доста пъстра малцинствена картина: Банат, населен с германци и унгарци; Карпатите в Трансилвания – почти изцяло населени с унгарци; принадлежащият към Влашко район между Херманщад (Сибиу) и Кранщад (Брашов) – с предимно немско население. В Добруджа има татари, в областите северно от Дунав – българи, в западните трансилвански земи – словаци. Има и много цигани, разпръснати из цялата страна. От общо 22,7 млн. души население 89,4 % са румънци, 7,1 % – унгарци, 1,8 % – цигани, 0,5 % – немци, 0,3 % – украинци, 0,2 % – руси и беларуси, 0,1 % – турци, също по 0,1 % – сърби, татари, словаци и др.

През 1950 г. под натиска на Москва румънското правителство създаде автономна унгарска област с център град Търгу Муреш. Официален език обаче остана румънският. Автономният статут на областта беше премахнат от Чаушеску през 1967 г. Постепенно бяха отнети някои права на унгарското малцинство. Много румънци обаче смятат, че смесените райони са се ползвали с по-мекото отношение на властта, която се е опасявала от влиятелното унгарско лоби в американския Конгрес. Техният силен коз са многобройните румънци, останали извън границите на страната, предимно отвъд Прут и Днестър. При едно примирие между румънскоговорещите молдавци и славянската република Днестър румънското малцинство, което според Букурещ е около 500 хил. души, би създавало много проблеми. Искането на колективни права за малцинствата в далечния Североизток обаче вероятно ще бъде последвано от същите претенции на унгарците от Северозапада. Съществува известен страх от възможността за предозиране на правата на малцинствата, което би довело до откровен сепаратизъм.

Конституцията, приета с референдум на 8 декември 1991 г., съдържа членове, отнасящи се до правата на малцинствата в Румъния, и то в национален, етнически, лингвистичен и религиозен аспект. Според нея държавата признава и гарантира на лицата, принадлежащи към национално малцинство, правото на съхраняване, развитие и реализация на своите национални, културни, езикови и религиозни особености. Със законодателен акт №8 от 31.12.1989 г. националните малцинства чрез свои представители в партиите са представени в парламента. Най-значителната малцинствена партия е Унгарският демократичен съюз на Румъния. Въпреки всички конституционни успехи реваншизмът не е преодолян.

Преследвайки геополитическите си цели Румъния изразява специално отношение към Молдова, охарактеризирано като „специфични отговорности“ на Букурещ по отношение на тази бивша съветска република. Илиеску заяви, че Румъния и република Молдова от двете страни на Прут „наподобяват двете разделени Германия“ (Панайотов 1994). Засили се културният обмен, почти са премахнати митническите формалности, провежда се политика на икономически преференции. Всичко това е насочено към едно бъдещо присъединяване на Молдова към

румънската държава. „Разбира се, в Букурещ си дават сметка за недоволството на Русия и Украйна във връзка с румънските претенции върху останалата част на Бесарабия, Северна Буковина и контрола върху делтата на Дунав. Но освен всички тези сериозни пречки за евентуално обединение, румънското ръководство и общественост си дават сметка, че балканският вариант на германското обединение не би издържал собственото си стопанско бreme” (Балканите 1995).

В тази обстановка е доста трудно да се води успешна борба срещу отмирането на понятието „единна национална държава”. Надеждите за благоприятен изход са свързани с все по-осезателното „европеизиране” на Балканите. Стремехът за създаване на съюзи (които винаги са имали за цел да формират враждебни блокове в контекста на Балканите) отново води до възникването на потенциално съперничаещи помежду си групи. Едната ос, север – юг и предимно православна, би включвала Гърция, Румъния и Сърбия.

Румъния бе инициатор за създаване на политическо и икономическо пространство Дунав – Черно море, което постепенно да се свърже с пространството на страните от Северно море и Персийския залив. Това упражнение, издържано в духа на геополитическата „теория за диагоналите”, едва ли има шанс да стане нещо повече от пропаганден анонс, но то е показателно за днешната балканска амбиция именно с помощта на геополитиката да се привлече вниманието на могъщите и богатите страни.

Другата ос, изток – запад и леко мюсюлманска, би обединила Турция, България, Македония и Албания. Зад подобен сценарий се мержелее реалността от просръбски национализъм в Русия и проислямски национализъм в южните републики на бившия Съветски съюз. Той се подхранва от много пъстрата национална и етническа карта на Балканите. Заедно с това бурното историческо минало, пълно с взаимни стълкновения, наследството, което оставиха след себе си авторитарните режими, незавидното икономическо положение на по-голямата част от балканските страни създадоха благоприятна почва на Балканите за възникването на нерешени национални въпроси, даващи тласък на нови национални конфликти.

Изхождайки от това, Румъния се стреми да избегне конюнктурната обвързаност, провеждайки проевропейска външна политика. Поради специфичното си географско положение между Русия и Германия, от една страна, Балканите и Централна Европа, от друга, тя е еднакво обезпокоена както от възраждането на панславизма под формата на югоцентризъм, така и от немската, австрийската и унгарската експанзия на юг. „Най-добрата гаранция за сигурността на Румъния при сегашните преходни условия може да бъде една действена паневропейска система за колективна сигурност, но е необходимо време, за да се изгради такава” (Георгиев 1995).

Политиката на „бягане от конюнктурата” обаче едва ли може да прикрие националистичния патос, обхванал управляващите кръгове на страната. И докато пред света се демонстрира широк диапазон на външнополитически интереси, отразяващ стремеха на Румъния да не губи престижа си на влиятелна държава с

международни позиции, на Балканите политическото поведение е противоречиво: от твърди декларации за отказ от всякакви териториални претенции до открити внушения, че има нерешени териториални въпроси с всички съседни страни. За техните държавници остава да дешифрират смисъла на направеното преди време изявление на един от най-високопоставените съвременни румънски политици Адриан Настасе, че „единственият приятел на Румъния от съседите е Черно море”. Той, разбира се, изключва Молдова, тъй като я възприема не като съсед, а като съставна част на държавата. Твърде вероятно е в близко бъдеще това да стане реален факт, осъществен безболезнено чрез провеждане на референдум, на който живеещите в страната националности да имат възможността сами да определят съдбата си.

По такъв сценарий румънските райони ще гласуват за обединение с Румъния, а славянските ще се обявят за присъединяване към Украйна. Що се отнася до областта на гагаузите (Гагауз-Ери), тя по всяка вероятност ще избере независимостта. Българският район в областта на гр. Тараклия гравитира към варианта широка автономия, постигната по мирен път. При такъв развой на събитията Румъния ще присъедини около 23 хил. кв. км (гласувалите за обединение с нея райони), а Украйна ще се разшири с около 7 хил. кв. км. Този сценарий би довел до премахането на една голяма историческа несправедливост спрямо Румъния.

При едно ново прекрояване на Балканите Румъния вероятно отново ще загуби Северна Трансилвания и Марамуреш в полза на Унгария, която още не може да преглътне Трианон. Това е малко вероятно и осъществимо единствено чрез мащабен общоевропейски проект. Ако се реализира обаче, присъединяването на по-голямата част от Молдова към Румъния е неминуемо (Йорданов 2004).

Дали ще има корекции в териториалния обхват е трудно прогнозируемо. Едно обаче е сигурно – всяка промяна в статуквото следва да се извършва с мирни средства.

* * *

Обществената география притежава едно изключително ценно качество – електорален потенциал и пъстрога. Те са характерните белези на електоралната география. Резултатите от различен вид избори са своеобразна снимка на политическите, а в по-широк план и на обществените нагласи.

Електоралната география изучава „политическата система и по-точно – географските аспекти на функционирането на изборния институт с неговите предпоставки, структура и резултати” (Янков 2009).

Изследванията в областта на електоралната география – пише Янков, – се концентрират върху териториалната проекция на избирателната система и изборните резултати, а географските основи на политиката, в по-широк смисъл, се изучават от политическата география.

Предметът на електоралната география включва взаимосвързани в територията компоненти на политическата, партийната и избирателната система, и самото

избирателно поведение (Янков 2009а). Нейното съдържание не само е свързано със съдържанието на обществената география – по-скоро то е съставна част от него.

При изследването на регионалната политическа ситуация може да се подходи от различни гледни точки, в зависимост от това на кои аспекти ще се постави акцент. Всеки подход предполага съчетаването му с другите и прилагането му във взаимовръзка.

Фигура 1
(по Туровский 2006: 671)

Наред с анализа на политическата ситуация е необходимо и разкриване на средата, в която се формират: политико-културен и поведенчески подход, политико-икономически подход.

В този смисъл един поглед към резултати от различни по вид избори в Румъния дообогатява познанията за самоопределянето и ареализирането на нагласите на обществото. Без да се впускаме в задълбочени политически разсъждения и анализи, предоставяме в табличен и картен вид последните изборни резултати за президентски, евро- и парламентарни избори, документиращи ориентацията на румънското общество в политическо отношение. Няма как да не забележим открояващото се съперничество между Либерално-демократичната партия (PDL) и Социал-демократическата партия (PSD).

Макар и трудно сравними с изборните резултати в България (и поради различния генезис на партиите, и поради различната си възраст, и поради електорални особености и пр.), все пак те показват известни сходства (редуване на лидерството, остро политическо противопоставяне на идейна основа, наличие на присъдружни партии и оформяне на конюнктурни коалиции, наличие на националистически партии със затихващ политически и електорален ефект, маркиране на политическо парламентарно присъствие и т.н.).

Твърде интересна от обществена гледна точка е „географията” на изборите. Не си ли приличат в много отношения политическите платформи, локалитетът на успеха, кореспондиращ с етно-националната принадлежност на „своите” гласоподаватели Демократичният съюз на унгарците в Румъния (UDMR) и българското ДПС? А Партия „Велика Румъния” (PRM) и „Атака”?

Географията на изборите ни подсказва съществуващата корелация между местонахождение, национална принадлежност, политическа толерантност или обратното. Пъстроцветната, но като цяло предвидима електорална картина доказва политико-социалната устойчивост на румънското общество и доста трудното вписване на страната в орбитата на Европейския съюз – един труден процес, който изживява и българското общество, и който очертава още една географска общност: създаването на нов териториален субект – този на европейските българо-румънски надежди.

Таблица 1

Най-големите политически партии в Румъния:

PSD	Социал-демократическа партия
PDL	Либерално-демократична партия
PNL	Национална либерална партия
UDMR	Демократичен съюз на унгарците в Румъния
PRM	Партия „Велика Румъния”
PNG	Партия на новото поколение
PC	Консервативна партия

Таблица 2

Президентски избори 2009

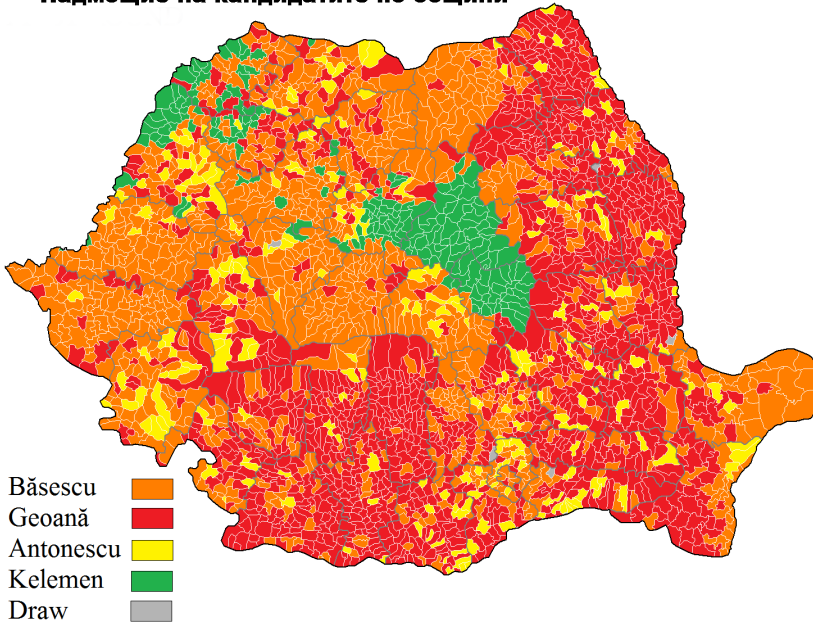
	ANTONESCU	GEOANA	KELEMEN	BASESCU	OPRESCU	TUDOR
Total	20.02%	31.15%	3.83%	32.44%	3.18%	5.56%
Alba	21.31%	23.22%	2.66%	42.61%	2.03%	4.27%
Arad	17.56%	20.69%	4.37%	46.78%	2.78%	4.47%
Arges	16.99%	41.95%	0.08%	25.21%	3.93%	8.20%
Bacau	22.33%	35.16%	0.38%	28.17%	3.46%	6.43%
Bihor	22.74%	22.20%	14.83%	30.07%	1.94%	4.87%
Bistrita-Nasaud	15.42%	27.85%	3.72%	43.88%	1.65%	4.26%
Botosani	20.73%	41.22%	0.20%	23.84%	2.85%	6.82%
Brasov	27.18%	21.66%	4.33%	35.28%	3.51%	4.19%
Braila	17.90%	38.01%	0.12%	26.05%	4.53%	8.20%

Атанас ДЕРМЕНДЖИЕВ

Buzau	19.93%	37.39%	13.00%	28.07%	3.64%	6.20%
Caras-Severin	21.98%	28.13%	0.52%	35.53%	2.65%	6.20%
Calarasi	24.26%	32.97%	0.09%	27.29%	3.63%	7.31%
Cluj	20.20%	19.40%	9.16%	41.25%	2.36%	4.17%
Constanta	16.21%	33.36%	0.11%	36.86%	3.64%	5.91%
Covasna	9.89%	9.86%	52.79%	19.77%	1.32%	3.09%
Dambovita	12.62%	38.03%	0.07%	36.59%	2.84%	5.81%
Dolj	16.65%	44.34%	0.09%	29.96%	1.99%	4.14%
Galati	19.40%	35.90%	0.16%	30.96%	4.11%	5.60%
Giurgiu	20.99%	36.57%	10.00%	31.42%	2.53%	5.35%
Gorj	18.19%	37.02%	0.27%	30.36%	2.18%	8.69%
Harghita	5.44%	5.69%	71.23%	12.70%	0.73%	1.95%
Hunedoara	23.99%	33.84%	2.12%	25.17%	3.62%	7.05%
Ialomita	15.90%	40.08%	0.13%	27.56%	4.31%	7.33%
Iasi	21.76%	36.44%	0.12%	27.68%	4.92%	5.13%
Ilfov	25.67%	27.10%	0.09%	34.35%	3.01%	5.38%
Maramures	21.97%	24.93%	4.06%	36.80%	2.18%	6.09%
Mehedinti	17.74%	38.11%	0.19%	33.96%	1.83%	5.57%
Mures	16.05%	18.51%	27.00%	27.45%	1.51%	5.92%
Neamt	16.37%	37.64%	0.11%	31.48%	3.28%	6.68%
Olt	16.98%	45.81%	0.07%	27.23%	1.44%	5.88%
Prahova	20.63%	29.32%	0.10%	34.31%	4.73%	6.37%
Satu Mare	15.17%	23.09%	24.21%	29.72%	1.36%	3.11%
Salaj	16.54%	26.54%	18.01%	29.61%	1.75%	4.13%
Sibiu	22.31%	21.50%	1.40%	44.45%	2.35%	3.92%
Suceava	16.37%	31.13%	0.26%	39.18%	2.92%	6.09%
Teleorman	17.91%	44.16%	0.09%	29.24%	1.59%	4.42%
Timis	22.41%	22.87%	2.17%	40.76%	3.51%	4.37%
Tulcea	22.64%	25.14%	0.13%	38.97%	2.66%	6.52%
Vaslui	15.41%	44.34%	0.11%	26.07%	2.85%	6.67%
Valcea	21.69%	38.08%	0.17%	28.25%	2.00%	6.17%
Vrancea	16.95%	42.56%	0.08%	29.85%	2.77%	4.17%
Bucharest	28.50%	25.29%	0.17%	30.10%	5.75%	5.14%

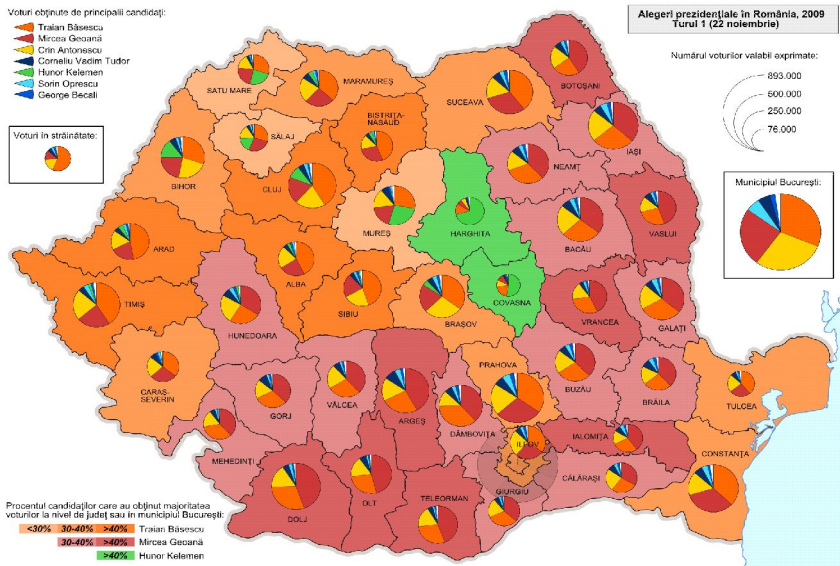
Фигура 2

Президентски избори - 2009, Първи тур
Надмощие на кандидатите по общини

Фигура 3

Президентски избори 2009, Първи тур
Надмощие на кандидатите по области (жудеци)

Фигура 4

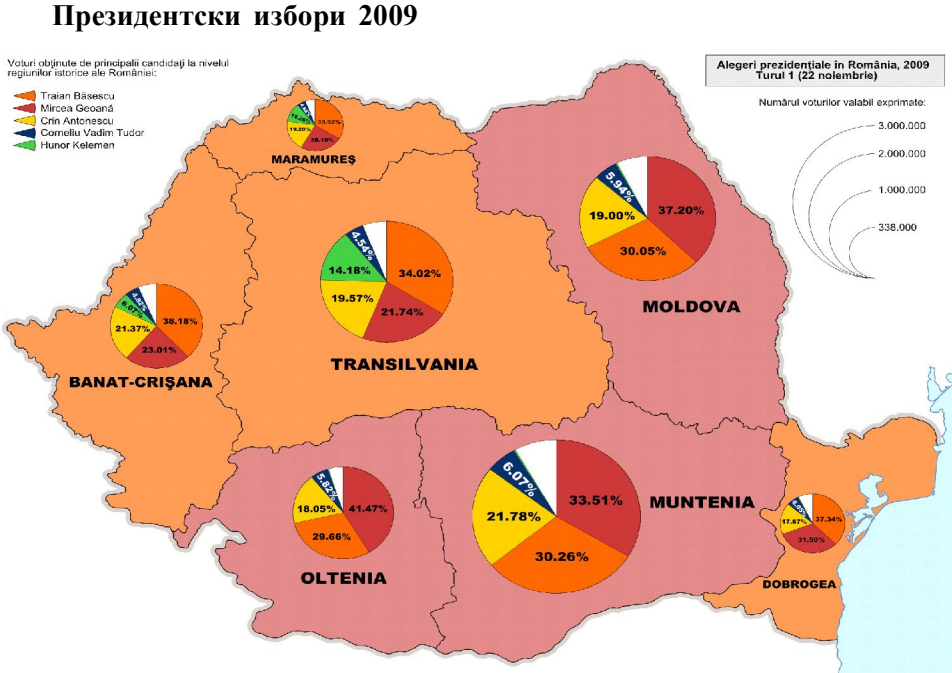

Таблица 3

Избори за Европарламент 2009

	PNL	UDMR	PDL	PSD	PRM	Basescu
Total	14.52%	8.92%	29.71%	31.07%	8.65%	4.22%
Alba	14.36%	5.06%	44.45%	22.36%	6.79%	3.73%
Arad	12.33%	10.13%	40.96%	21.09%	7.19%	4.74%
Arges	12.56%	0.13%	26.00%	41.42%	13.66%	3.57%
Bacau	20.90%	0.75%	29.15%	31.88%	9.10%	4.68%
Bihor	18.65%	27.54%	23.66%	18.07%	7.38%	2.42%
Bistrita-Nasaud	9.46%	6.30%	37.02%	34.86%	5.98%	3.73%
Botosani	18.45%	0.29%	33.40%	32.63%	9.18%	3.52%
Brasov	19.53%	10.03%	33.33%	22.61%	6.94%	4.43%
Braila	12.49%	0.22%	24.32%	40.95%	13.19%	5.55%
Buzau	19.97%	0.22%	33.30%	31.91%	9.09%	3.24%
Caras-Severin	17.24%	1.12%	35.26%	29.86%	9.02%	3.99%
Calarasi	20.87%	0.45%	31.14%	27.71%	8.75%	3.49%
Cluj	10.66%	22.51%	31.01%	19.82%	7.63%	4.56%
Constanta	14.11%	0.27%	27.83%	34.64%	11.74%	7.18%
Covasna	2.14%	82.41%	4.47%	6.19%	1.98%	1.43%
Dambovita	7.10%	0.14%	36.23%	43.01%	7.58%	4.25%
Doj	10.36%	0.19%	36.56%	39.20%	7.78%	3.09%

Galati	17.39%	0.29%	26.95%	42.44%	6.99%	3.63%
Giurgiu	22.51%	0.17%	39.78%	27.29%	5.65%	2.56%
Gorj	14.49%	0.62%	30.55%	34.26%	13.77%	4.17%
Harghita	1.09%	89.39%	2.19%	3.40%	1.37%	1.27%
Hunedoara	21.20%	5.70%	21.73%	28.56%	11.80%	7.62%
Ialomita	11.31%	0.20%	28.46%	44.80%	8.40%	3.82%
Iasi	17.41%	0.23%	25.20%	37.63%	9.37%	6.35%
Ilfov	23.91%	0.20%	40.31%	21.02%	9.62%	3.24%
Maramures	16.51%	9.95%	29.51%	25.24%	9.66%	5.08%
Mehedinti	15.07%	0.41%	35.61%	37.03%	7.74%	2.50%
Mures	7.95%	49.31%	13.22%	15.73%	8.36%	3.11%
Neamt	8.50%	0.17%	41.91%	32.01%	8.64%	5.87%
Olt	11.40%	0.15%	31.62%	47.04%	6.25%	2.19%
Prahova	16.38%	0.22%	36.77%	24.59%	11.16%	7.52%
Satu Mare	11.33%	39.64%	19.82%	20.63%	3.57%	2.44%
Salaj	10.30%	29.55%	23.93%	25.32%	5.23%	2.77%
Sibiu	13.03%	3.34%	33.93%	32.06%	8.12%	5.94%
Suceava	11.00%	0.44%	39.50%	28.81%	9.62%	7.47%
Teleorman	18.01%	0.13%	22.27%	51.68%	4.63%	1.70%
Timis	13.41%	5.72%	38.32%	27.00%	7.37%	4.70%
Tulcea	14.42%	0.21%	39.14%	28.75%	8.97%	5.40%
Vaslui	16.72%	0.24%	20.98%	47.55%	8.28%	3.83%
Valcea	19.52%	0.38%	25.27%	39.56%	9.30%	3.12%
Vrancea	15.46%	0.19%	21.25%	48.48%	7.99%	3.91%
Bucharest	17.16%	0.54%	28.36%	23.98%	16.08%	5.36%

Фигура 5

Избори за европарламент 2009

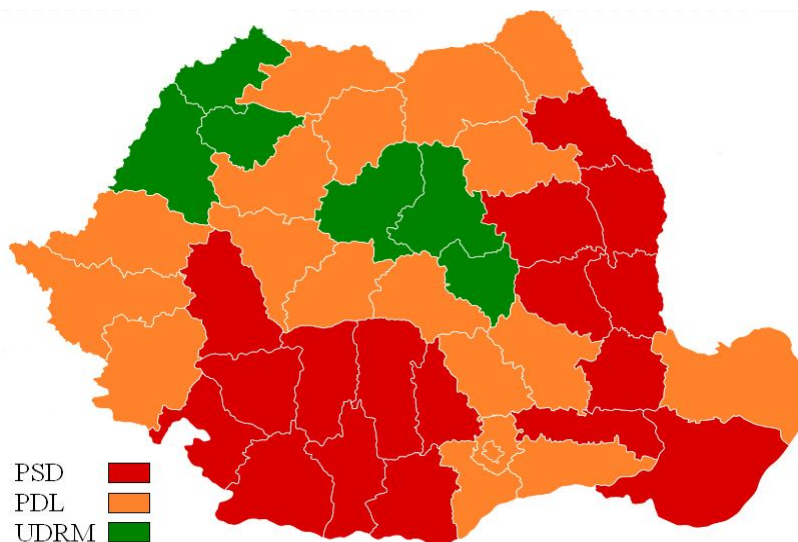

Таблица 5

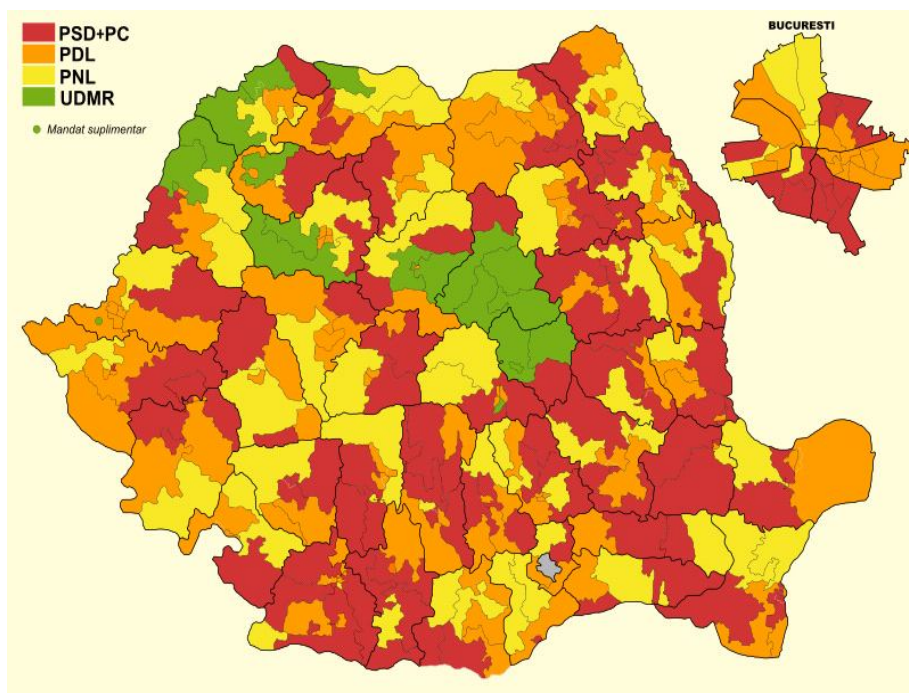
Парламентарни избори 2008

	SDP	PLD	PNL	UDMR	PRM	PNG
Всичко	33.09%	32.34%	18.57%	6.18%	3.15%	2.28%
Alba	20.00%	47.32%	21.59%	3.91%	2.52%	1.61%
Agad	21.24%	48.24%	13.13%	8.27%	3.49%	2.18%
Arges	45.39%	27.82%	15.50%	0.13%	4.92%	3.18%
Basau	38.00%	29.71%	23.66%	0.55%	3.23%	1.60%
Bihor	24.70%	18.37%	21.91%	25.13%	4.36%	2.36%
Bistrita-Nasaud	31.98%	36.33%	18.78%	5.43%	3.10%	1.57%
Botosani	32.76%	26.58%	25.71%	0.21%	4.35%	3.75%
Brasov	23.02%	38.51%	22.92%	7.60%	3.48%	1.23%
Braila	47.65%	23.31%	15.74%	1.91%	4.32%	3.14%
Buzau	38.59%	26.44%	26.86%	0.13%	2.50%	1.78%
Caras-Severin	29.81%	31.59%	22.72%	1.00%	3.52%	5.47%
Calarasi	21.38%	29.76%	38.80%	0.13%	3.30%	2.04%
Cluj	19.17%	39.82%	14.95%	16.40%	4.44%	2.02%
Constanta	47.80%	27.15%	14.87%	0.14%	2.67%	1.44%
Covasna	10.88%	8.41%	4.27%	61.50%	1.58%	2.02%
Dambovita	35.96%	45.74%	10.10%	0.27%	3.19%	2.15%
Dolj	47.94%	31.74%	13.09%	0.12%	2.23%	1.36%
Galati	46.54%	27.98%	15.83%	0.41%	3.40%	2.08%
Giurgiu	18.92%	24.38%	47.76%	0.17%	2.57%	1.01%
Gorj	44.42%	31.35%	14.96%	0.41%	3.92%	2.26%
Harghita	6.35%	3.64%	3.23%	75.31%		0.65%
Hunedoara	31.33%	33.55%	23.75%	3.54%	3.65%	1.17%
Ialomita	42.90%	26.34%	19.31%	0.10%	3.44%	2.38%
Iasi	34.38%	31.14%	22.99%	0.16%	3.16%	1.84%
Ifov	29.58%	38.64%	23.66%	1.83%	1.98%	3.14%
Maramures	30.47%	32.86%	19.22%	7.78%	3.40%	2.77%
Mehedinti	34.32%	35.59%	21.60%	3.77%	2.67%	2.07%
Mures	17.64%	20.17%	14.14%	39.48%	3.86%	1.74%
Neamt	34.63%	40.64%	14.12%	0.10%	2.45%	1.58%
Olt	45.02%	32.36%	15.80%	0.16%	3.20%	1.12%
Prahova	32.25%	36.93%	21.23%	2.37%	3.11%	3.79%
Satu Mare	22.64%	23.66%	10.98%	36.05%	1.61%	1.92%
Salaj	25.51%	23.73%	17.26%	27.02%	2.35%	1.59%
Sibiu	25.72%	41.49%	17.28%	2.11%	2.85%	1.18%
Suceava	30.86%	42.42%	15.03%	0.37%	2.48%	2.41%
Teleorman	40.40%	26.68%	27.49%	1.06%	1.77%	1.20%
Timis	27.41%	41.06%	14.19%	5.30%	3.45%	1.61%
Tulcea	29.04%	38.97%	14.35%	0.16%	4.47%	5.26%
Vaslui	42.67%	24.70%	19.71%	0.16%	4.01%	2.76%
Valcea	40.77%	27.39%	23.87%	0.23%	3.13%	1.50%
Vrancea	48.79%	28.85%	15.85%	0.09%	1.18%	1.38%
Bucharest	33.43%	37.56%	15.85%	0.37%	4.13%	4.93%

Либерално-демократическа партия (Partidul Democrat-Liberal); Алианс PSD+PC (Alianța PSD+PC); Социал-демократическа партия (Partidul Social Democrat); Консервативна партия (Partidul Conservator); Национал-либерална партия (Partidul Național Liberal); Унгарски демократически союз на Румъния (Uniunea Democrată Maghiară din România) Партия „Велика Румъния” (Partidul România Mare); Партия на новото поколение (Partidul Noua Generație).

Фигура 6

Парламентарни избори 2008

(Фигурите и таблиците са изработени с любезното съдействие на Р. Янков)¹

* * *

На 1. XII. в гр. Алба Юлия се стичат хора от всички краища на Румъния. „Патриотарите” разлепят плакатите с карта на „Велика Румъния” от 1918 г. и въпреки уверенията на местните власти, че „това е само символично, без дух на реваншизъм”, съмненията за великорумънски шовинизъм витаят в неспокойното балканско небе.

На тържествата вероятно има и български представители. И сигурно за пореден път засвидетелстват политическата си лоялност, отправяйки пожелания за ефективно добросъседство и взаимно уважение.

Въпросът е биват ли чути сред шума от тържествени салюти?

БЕЛЕЖКИ

¹ Янков, Р., доц. д-р, ръководител на лаборатория ГИС, катедра „География”, Исторически факултет, Великогърновски университет „Св. св. Кирил и Методий”.

ЛИТЕРАТУРА

Ancel 1936 : Ancel, J. Géopolitique. Paris: Delagrave.

Георгиев 1995: Георгиев, Д. Румъния – евроатлантически ориентири в политиката на сигурност. – Военен журнал, № 3.

Гречич, Стойчевич 1995: Гречич, Вл., М. Стойчевич. Етнически и малцинствени конфликти на Балканите. – Международни отношения, № 5.

Йорданов 2004: Йорданов, Д. Териториално развитие на Румъния (XIV–XX в.). Изд. „Фабер”, В. Търново.

Петков 1993: Петков, П. Трансилвания не е само земята на Дракула. – Стандарт, 14. III.

Панайотов 1994: Панайотов, Г. Геополитическите и националните интереси и румънската външна политика. – Военен журнал, № 3.

Балканите 1995: Балканите в политиката на големите държави. Под ред. на Е. Александров. Инст-т за международни изследвания, Интела, С.

Янков 2009: Янков, Р. Електорална география на България. Емпиричен увод. Ивис, Велико Търново.

Янков 2009а: Янков, Р. За електоралната география. Източници, методи, връзки, приложност. – В: Електорална география на България. Емпиричен увод. Ивис, Велико Търново.

Туровский 2006: Туровский Р. Ф. Политическа регионалистика. Издателски дом ГУ ФШЭ, Москва.